

GERÇEKLEŞMİŞ KAÇ HAYALİN VAR?

Portal : www.cnnturk.com
Sayfa Türü : **SON DAKIKA**

İçeriği : **İletişim Teknolojileri**
Telefon :

Tarihi : **26.11.2019**

Adres :

<https://www.>

Duygu Merzifonluoğlu

cnnturk.com yazarı

Gerçekleşmiş kaç hayalin var?

26.11.2019 Salı | 10:07

Bazı şeyleri çok iyi yapamamış olabilirsiniz bu hayatta ama, iyi yapmış olduğunuz da çok şey var. O nedenle günün birinde 'peki nasıl biriydin o yaşlarda?' diye sorduklarında size, anlatacağınız çok şey olacak ve söze şöyle başlayacaksınız; 'Ben bu dünyada görüp görebileceğiniz en şanslı insanlardan biriyim, çünkü benim bugüne kadar hayallerimin pek çoğu gerçek oldu..'

2019'unun Kasım ayı, ılık bir sonbahar sabahı. Sahilde yürüyorum. Boş çocuk parkları dikkatimi çekiyor, girip bir iki tur sallanıp çocuk olmak ardından da kimse farketmeden yeniden büyük rolüme geri dönüş yapmak istiyorum. Ama olmuyor. Çünkü salıncaklar artık plastikten ve büyüklerin sığamayacağı kadar da küçükler. Bir sinir basıyor. Kendi kendime söylüyorum. *'Bu parklarda neden büyükler de sallanamıyor? Neden tüm çocuk parkları, büyüklerin içinde oynayamayacağı kadar küçük? Neden çocukluklarımızı zorla büyütme, büyüme zindanlarına hapsetme, çocuk olmak istedikleri anlarda da yasak diyerek onları durdurmak zorundayız..?'*

O sırada telefonumdan bir ses geliyor, avuç içimdeki ekrana bakıyorum. Bozlu Art'tan bir mesaj: *'Mongeri Binası'ndaki, Semih Zeki'nin 'Autopoiesis' sergisini görmeniz gerektiğini düşünüyorum..'* Mesajı okuyor, boş çocuk parkından uzaklaşıyor ve 1-2 saate orada olurum diye cevaplayarak yola koyuluyorum.

1-2 saat sonra sergi girişinde Semih Zeki ile karşılaşmış tanışıyoruz. Ayaküstü biraz laflayıp sergiyi gezmeye başlıyoruz. Serginin adı olan *'Autopoiesis'*in anlamını sorduğumda, *canlı mikroorganizmaların kendini sürekli yenilemesi anlamına gelen bir kavram diyor Zeki, ardından da bu kavramın 1973 yılında Şilili biyologlar Humberto R. Maturana ve Francisco J. Varela tarafından, bir neolojizm olarak dile armağan edildiğini* öğreniyorum. Başlangıçta canlı sistemlerin varlıklarını sürdürebilmek için sürekli yenilenmelerine işaret eden bir kavrammış *'Autopoiesis'* ve zamanla da psikoloji, toplum bilimleri, mimari gibi alanlarda kendini sürekli kendi parçalarından yeniden üretme anlamıyla kullanılmaya başlanan bir kavram haline gelmiş. İçinde olduğumuz düzende eğer kendi varlığımızı bir takım yeni ve başka şeylere dönüştüremezsek yok olacağımızı bize yeniden hatırlatan tam yerinde bir kavram.

Serginin bende bıraktığı izlenim ise beni 3-4 yıl öncesinin bir filmine sürükledi. Aniden Dünya'ya gelen ve bir müddet dünyanın belli bölgelerinde havada durarak Dünya ile iletişime geçen, Dünya dışından gelen uçan nesnelerin içinde olduğu *'Arrival'* filmine.

Semih Zeki'nin sergiyi başlatan ilk eseri yani serginin başlangıç resmi, Arter'in inşaat binasından bazı görselleri içinde barındıran bir resim. Bir zamanlar gazetelerin verdiği 3 boyutlu karton maketlerin henüz yapılmamış, katlanmamış, bir nevi tek boyutlu hali gibi bir nesne, boşluğun tam ortasında duruyor. Hemen yanındaki resimler ise daha çok dünyanın sonu ya da başından bazı görseller gibi. Sanki uçmanın normalleri olan çeşitli yapıların dünyaya benzemeyen bir yerde beklemede olduğunu görüyorsunuz. Diğer odalarda yer alan resimlerin bazıları ise çok boyutlu bir gerçekliğin bizim gerçekliğimize ulaştırdığı bilinmeyen bir dilin izdüşümü gibi. Bazıları çok gelişmiş bir teknolojinin, metal tırnaklar üzerinde yürümekte usta sürüngenleri, bazıları ise suyun altında sessizce bekleyen birer karargah gibi. Semih Zeki'nin kendisinin çektiği fotoğrafları, bir takım malzemeler ile üst üste bindirerek meydana getirdiği bu eserler, tabii ki de sanırım sadece bende bu tip çağrışımlar uyandırıyor. Çünkü tam olarak başlangıç ve sonun belli olmadığı, içinde bolca mimari izler taşıyan, zamanın dışında veyahut zamanın oldukça ötesinde hisler bırakan eserlerini gördükçe ben, ister istemez zihnimdeki benzer algıların yanına çekiliyorum.

Çekildiğim yer ve hatırlattıkları ise şöyle.. Filmin gündemde olduğu günlerde üzerine çokça yazılmıştı. 'Arrival' Sapir-Whorf Hipotezini temel alan, yani konuşulan dilin

yapısına göre karakterin ve dünya görüşünün şekillendiğini anlatan bir film ve film aslında dilin, düşünce yapısına ek olarak zaman algısını da değiştirebilecek bir güçte olduğuna vurgu yapıyordu. Filmdeki uzaylı dilini öğrenen dilbilimci de bu sayede kendi yaşamında ileri ve geri giderek bize, zamanın lineer değil dairesel olduğunu hatırlatıyordu. Yani böylece biz, spiral gibi akan zaman içinde zamanı aslında doğrusal algılamamız gerektiğini görüyorduk.

Şimdi dolayısıyla da Semih Zeki'nin eserlerinin beni Arrival'a taşıyışı bende doğrusal zaman algısı ile bugüne kadarki kendi yaşamımı yeniden düşünmeye itmiş oldu. O nedenle de şu düşünceye geldim. Her yaşta istekler ve beklentiler değişiyor. Her yaşın duyguları ve dirençleri bambaşka. Her yeniliğin eskisi aynı değil ve aslında hayat belki de oldukça cömert davrandı bize, doğru açıdan bakıldığında. Yani şanslıyız, bugüne ulaşabildiğimiz için. Pek çok zor günün içinden geçip gidebildiğimiz için, pek çok başarıyı elde edebildiğimiz ve pek çok hayali gerçekleştirebildiğimiz için. Okumayı öğrenmeye yeni başladığımız günlerde, harfleri yanyana koyarak bir kelime yazmaya çalışmak çok zordu ama yaptık. Üniversite sınavına girmek ve o sınavda başarılı olmak hiç kolay değildi ama yaptık, geçmemiz gereken sınavların tümünü geçtik. O zaman şimdi hangi evredeyiz? Bir sonraki etap ne? dersiniz.. Size şöyle bir yanıt verebilirim;

Gökçe Çataloluk sergi metninde Zeki'nin resimlerine ilişkin şöyle bir cümle kullanmış; *"Parçalar bütünü meydana getirirken bütün, yeniden parçalanıyor ve bu*

hareket neredeyse biteviye, kendini yeniliyor.' ve autopoietik işleyişte sistemin kendini

tek başına anlatmadığı, onun çevresiyle girdiği daimi ilişkinin, yapılmış, sınırları çizilmiş olanı sergilerken dışarıda kalan evreni de görmek gerektiğine işaret ettiği vurgulanıyor.'

Şimdi parçalar bütünü meydana getiriyorsa, bütün parçalanıyorsa ve bu yenilenme, bu devinim durmadan devam ediyorsa ve biz de Dünya üzerinde sürekli bir çemberin etrafında dolandığımızı bilmeden dönüp duruyorsak, o zaman kendi zamanımızda da geri gidebilir durumda olduğumuzu

hatırlamamız gerek. Yani şunu demek istiyorum. Boş çocuk parkları beni şu anki yaşımda salıncak özgürlüğümün olmadığını farketmeme, o an gelen bir mesajın beni Semih Zeki'nin sergisine, sergideki eserlerin beni 3-4 yıl önce izlediğim bir filme, dolayısıyla da o filmde geçen hikayeye taşınması bize içinde bulunduğumuz dualite evreninde herşeyin birbiri içinde ve birine bağlı olduğunu yeniden hatırlamamıza vesile oluyor. Dolayısıyla bugün bence şunu yapmamız gerekiyor. İçinde olduğumuz sistemin bize içimizdeki kişi olmamızı değil, olmamızın sisteme göre doğru olacağı kimse olmamızı şart koştuğunu farkederek çocuksu bir içtenlikte sallanabilme özgürlüğümüzü aramak ve 'sen kocamansın ne salınacağı?' diyen ağızları görmezlikten gelerek, yaşa takılmadan özgürce sallanabileceğimiz parkları yaratıp bu sistemden dışarı çıkabilmek.

Semih Zeki'nin '*Autopoiesis*' isimli sergisini 14 Aralık'a kadar Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda görebilirsiniz.